

МОНІТОРИНГ
ЯКОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ В АСПІРАНТУРІ НТУ «ХПІ»
ЗА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЮ ПРОГРАМОЮ
«ІСТОРІЯ НАУКИ ТА УКРАЇНОЗНАВСТВО»
за 2023 р.

У грудні 2023 р. проведено анкетування здобувачів вищої освіти, результати якого оформлені в Аналітичній довідці.

Респондентами анкетування були аспіранти, які навчаються за освітньо-науковою програмою: «Історія науки та українознавство» і викладачі, які забезпечують навчання.

В опитуванні взяли участь 17 аспірантів.

Анкета «Моніторинг якості організації навчання в аспірантурі» включала 10 питань:

**1. Як Ви в цілому оцінюєте якість навчання в аспірантурі.
Результати узагальнено у таблицю 1.**

Таблиця 1 – Задоволеність здобувачів вищої освіти якістю навчання в аспірантурі НТУ «ХПІ» за освітньо-науковою програмою «Історія науки та українознавство»

Рівень задоволеності	Результати анкетування
Повністю задоволений	15 осіб (88 %)
Частково задоволений	2 особи (12 %)
Незадоволений	–
Не визначився в оцінці	–

Анкетування показало, що 15 здобувачів вищої освіти (88 %) повністю задоволені, а 2 (12 %) частково задоволені якістю навчання в аспірантурі.

2. «Чи завжди Ви?» здобувачам пропонувалось відповісти «ТАК» або «НІ» на наступний перелік факторів:

Таблиця 2 – Задоволеність здобувачів вищої освіти якістю навчання в аспірантурі НТУ «ХПІ» за освітньо-науковою програмою «Історія науки та українознавство»

Відповіді	Результати анкетування
Не пропускаєте заняття без поважних причин	так – 14 осіб (82 %)
Своєчасно виконуєте індивідуальний план	так – 17 осіб (100 %)
Своєчасно звітуєте, атестуєтесь	так – 17 осіб (100 %)

Майже всі опитані аспіранти є зразковими у навчанні, а саме: не пропускають заняття без поважних причин, за деяким винятком (3 особи (18 %)), своєчасно виконують індивідуальний план і своєчасно звітують, атестуються.

Узагальнені результати опитування наведені на рис. 1.

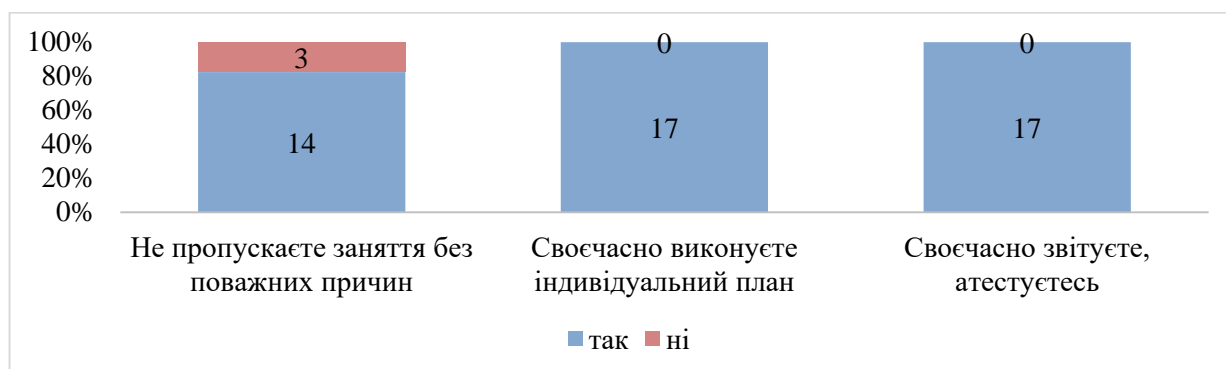

Рисунок 1.

3. Як Ви в цілому задоволені керівництвом свого наукового керівника:

Таблиця 3 – Задоволеність здобувачів вищої освіти керівництвом в аспірантурі НТУ «ХПІ» за освітньо-науковою програмою «Історія науки та українознавство»

Відповіді	Результати анкетування
Повністю задоволений	17 осіб (100 %)
Частково задоволений	–
Незадоволений	–

Опитування аспірантів показали, що всі задоволені керівництвом свого наукового керівника – 100 %.

4. **Чи надає допомогу науковий керівник необхідну допомогу в наступних діях або заходах:**

Таблиця 4 – Задоволеність здобувачів вищої освіти допомогою від наукового керівника в аспірантурі НТУ «ХП» за освітньо-науковою програмою «Історія науки та українознавство»

Відповіді	Результати анкетування
Обговорення стану дисертації	так – 17 осіб (100 %)
Проведення власних наукових досліджень	так – 17 осіб (100 %)
Написання наукових публікацій	так – 16 осіб (94 %)
Підготовка до виступу на конференціях	так – 14 осіб (82 %)

Враховуючи отримані результати слід зазначити, що наукові керівники допомагають аспірантам в таких заходах, як: обговорення стану дисертації; проведення власних наукових досліджень; написання наукових публікацій; підготовка до виступу на конференціях.

Узагальнені результати представлені на рис. 2.

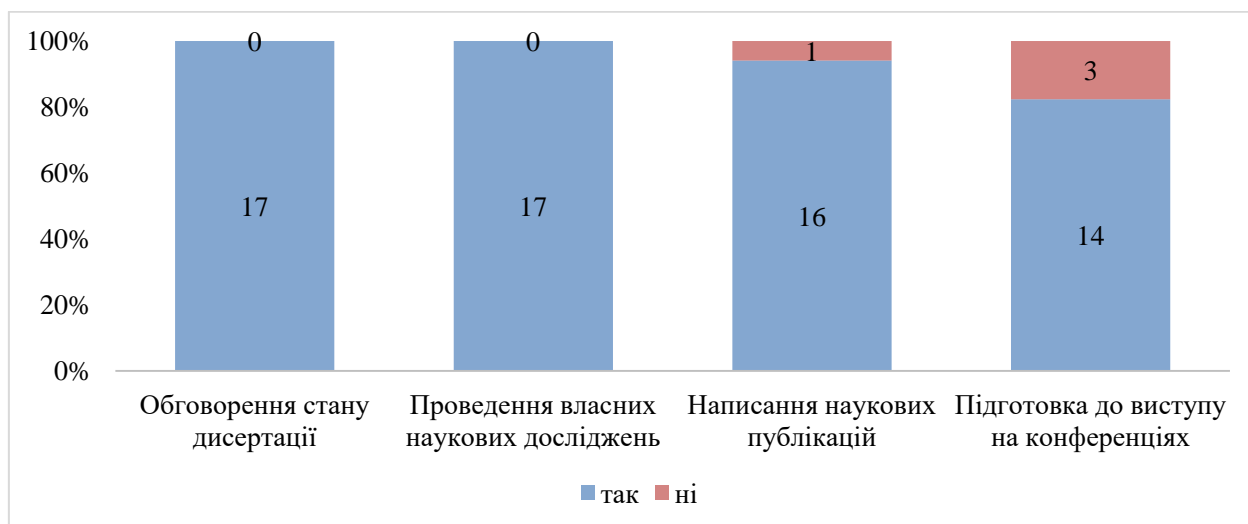

Рисунок 2.

5. **У яких заходах Ви брали участь:** дослідницьких проєктах, конференціях, семінарах, симпозіумах, міжнародна мобільність (стажування), інше (вказіть). Потрібно відповісти «ТАК» або «НІ».

Таблиця 5 – Наукові заходи аспірантів НТУ «ХПІ» за освітньо-науковою програмою «Історія науки та українознавство»

Заходи	Результати анкетування
Дослідницькі проекти	так – 1 особа (6 %)
Конференції	так – 14 осіб (82 %)
Семінари	так – 12 осіб (71 %)
Симпозіуми	так – 1 особа (6 %)
Міжнародна мобільність	так – 1 особа (6 %)
Інше	–

14 учасників опитування (82 %) беруть участь в конференціях, 10 (59 %) – семінарах, та по 1 особі (6 %) – у симпозіумах і дослідницьких проєктах, у стажуванні.

Узагальнені результати представлені на рис. 3.

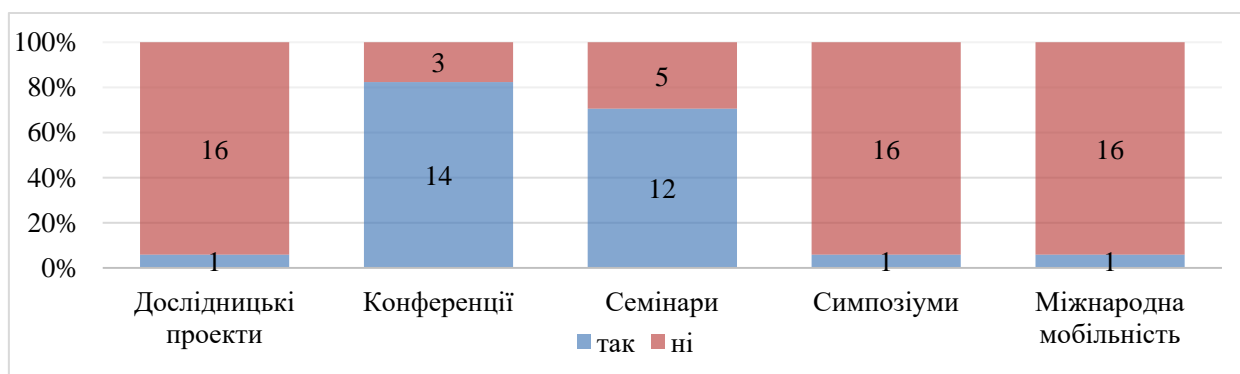

Рисунок 3.

6. Перелічити фактори, які мотивують Вас до самостійної роботи:

Таблиця 6 – Фактори, що мотивують здобувачів вищої освіти до самостійної роботи під час навчання в аспірантурі НТУ

Фактори	Результати анкетування
Збільшення об'єму знань	так – 17 осіб (100 %)
Збереження історичної спадщини	так – 17 осіб (100 %)
Розуміння важливості та значення матеріалу	так – 15 осіб (88 %)
Новизна матеріалу і зацікавленість здобувача в ньому	так – 15 осіб (88 %)
Кар'єрне зростання	так – 4 особи (24 %)
Одержання PhD диплома	так – 4 особи (24 %)

Всі аспіранти вважають, що стимулює до самостійної роботи збільшення об'єму знань та збереження історичної спадщини (17 з 17

аспірантів), крім того новизна матеріалу і зацікавленість аспіранта в ньому та розуміння важливості та значення матеріалу це ще важливі фактори мотивації до самостійної роботи (15 аспірантів з 17) (рис. 4).

Здобувачі вищої освіти мали можливість надати свій варіант відповіді мотивації їх до самостійної роботи. Зокрема це кар'єрне зростання, одержання PhD диплома.

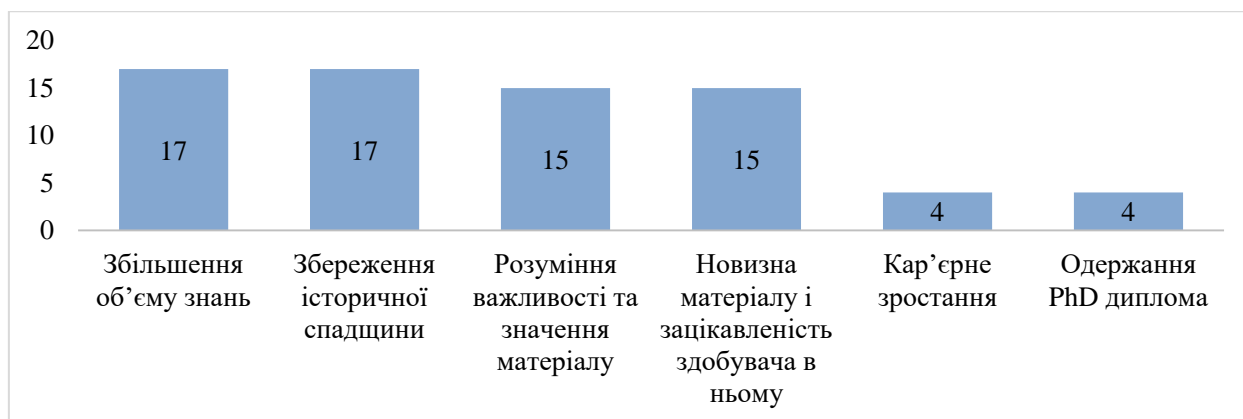

Рисунок 4.

7. Укажіть причини вибору навчання в аспірантурі НТУ "ХПІ"

Таблиця 7 – Причини вибору аспірантури здобувачами вищої освіти, які навчаються в аспірантурі НТУ «ХПІ» за освітньо-науковою програмою «Історія науки та українознавство».

Причини	Результати анкетування
Вже навчався в цьому університеті	4 особи (24 %)
Щоб отримати більш високий рівень кваліфікації	17 осіб (100 %)
Рекомендували	4 особи (24 %)
Навчання відповідає моїм очікуванням	15 осіб (88 %)
Випускники мають привабливу перспективу	14 осіб (82 %)
Інше	–

Одержані результати вказують на те, що важливою причиною вибору навчання в аспірантурі НТУ «ХПІ» стала можливість отримати більш високий рівень кваліфікації – 17 осіб (100 %). На вибір навчального закладу вплинула надана рекомендація та попереднє навчання в університеті – 4 особи (24 %). Навчання відповідає їх очікуванням – 15 (88 %). Випускники мають привабливу перспективу – 14 осіб (82 %). Узагальнені результати представлені на рис. 5.

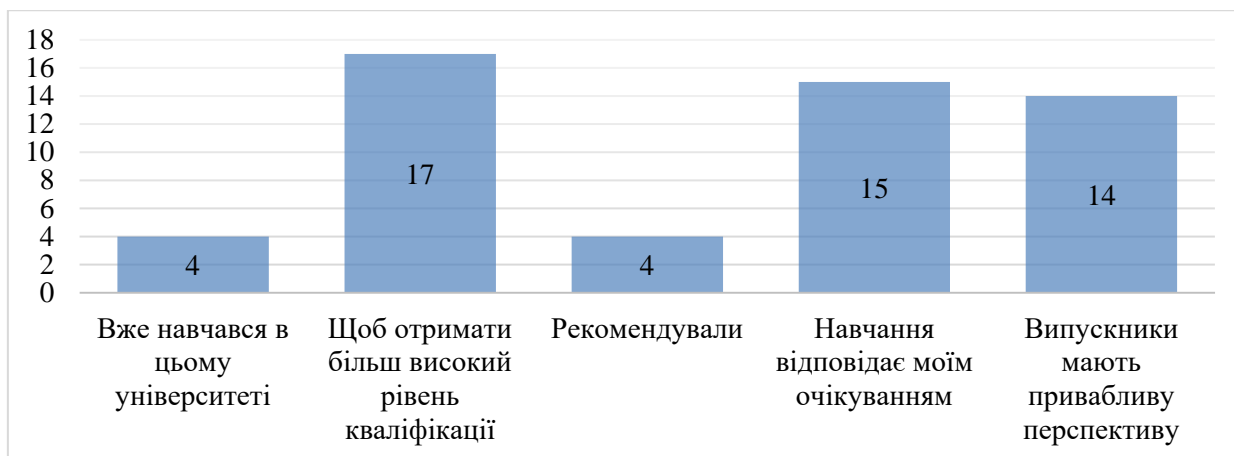

Рисунок 5.

8. Чи знаєте Ви, що Ваше навчання відбувається у відповідності до затвердженої освітньо-наукової програми, і яка її ціль?

Таблиця 8 – Поінформованість здобувачів вищої освіти щодо навчання за затвердженою освітньо-науковою програмою «Історія науки та українознавство» та її цілі

Варіанти відповіді	Результати анкетування
ТАК	17 осіб (100 %)
НІ	0 особа (0 %)

Отримані результати свідчать про те, що всі аспіранти поінформовані про їхнє навчання за чинною освітньо-науковою програмою та обізнані з її метою.

9. Як Ви оцінюєте достатність обсягу часу, що виділяється на вивчення навчальних дисциплін:

Таблиця 9 – Достатність часу на вивчення дисциплін здобувачів вищої освіти за затвердженою освітньо-науковою програмою «Історія науки та українознавство»

Варіанти відповіді	Результати анкетування
Достатній	10 осіб (59 %)
Більш ніж достатній	6 особи (36 %)
Не цілком достатній	1 особа (6 %)

10 опитаних аспірантів (59 %) вважають, що обсяг часу на вивчення навчальних дисциплін є достатнім, 6 (36 %) – більш ніж достатнім, 1 (6 %) – не цілком достатнім.

10. Які проблеми якості організації навчання потребують вирішення:

Таблиця 10 – Проблеми якості організації навчання в аспірантурі НТУ «ХП» за освітньо-науковою програмою «Історія науки та українознавство»

Перелік проблем якості організації навчання	Результати опитування
Стан дослідницьких лабораторій	1 особа (6 %)
Мобільність	11 осіб (65 %)
Одержання неформальної освіти	–
Можливість росту як майбутнього освітньо-наукового працівника	1 особа (6 %)
Урахування стейкхолдерів	1 особа (6 %)
Забезпечення методично-науковою літературою	4 особи (24 %)
Інше	1 особа (6 %) Додати у репозиторій та сайти усіх кафедр, що викладають в аспірантів, методичну літературу з їхніх дисциплін

За результатами анкетування найзначущими проблемами, що потребують вирішення, мобільність (обрали 11 осіб, що становить 65 %) та забезпечення методично-науковою літературою (4 особи, що становить 24 %). Узагальнені результати представлені на рис. 6.

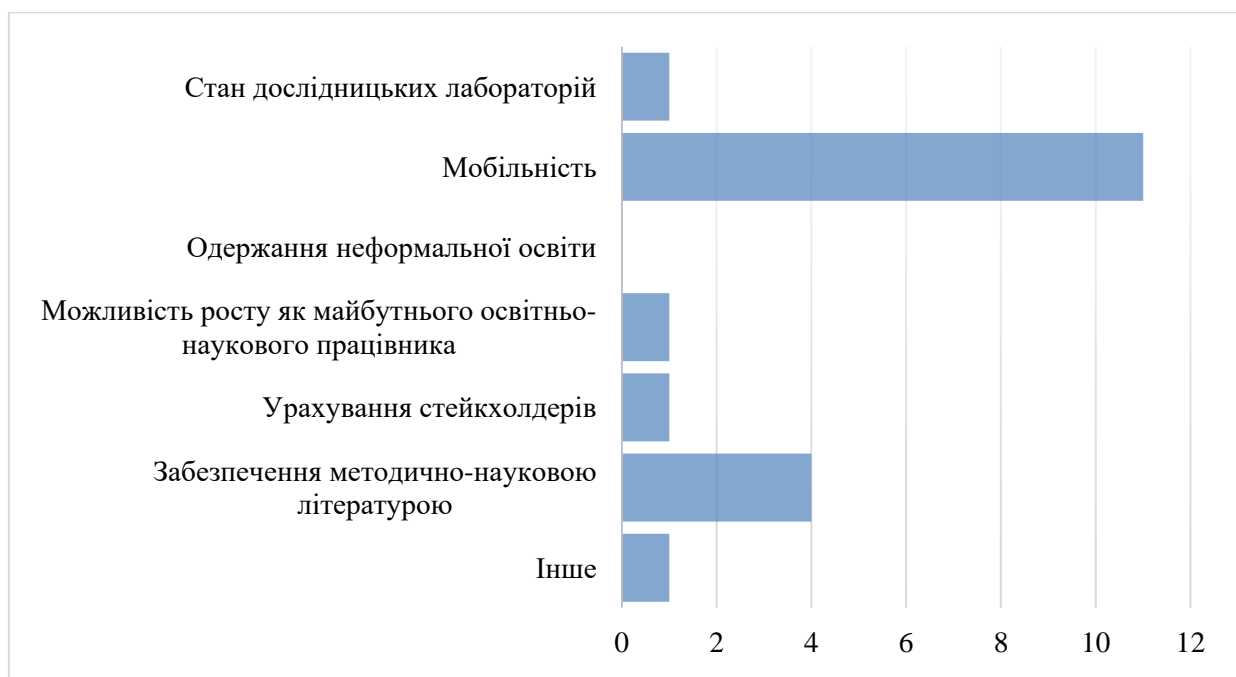

Рисунок 6.

11. Ваші пропозиції щодо покращення організації навчального процесу в аспірантурі:

Є певні можливості щодо вдосконалення і покращення якості організації навчання в аспірантурі НТУ «ХПІ» за освітньо-науковою програмою «Історія науки та українознавство». З цією метою можливо вжити такі заходи: періодично переглядати й оновлювати зміст ОНП, активізувати зусилля щодо залучення аспірантів до програм академічної мобільності та зовнішнього стажування, залучати до освітньо-наукового процесу провідних вітчизняних і закордонних фахівців.

Як побажання варто розглянути пропозицію, щоб документ про навчання в аспірантурі було «підтягнуто» в Дію на кшталт студентських квитків здобувачів вищої освіти.

**МОНІТОРИНГ МАТЕРІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АСПІРАНТІВ НТУ «ХПІ»
ЗА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЮ ПРОГРАМОЮ
032 «ІСТОРІЯ НАУКИ ТА УКРАЇНОЗНАВСТВО»
ЗА 2023 РІК**

Опитування здобувачів вищої освіти здійснювалось з метою оцінювання забезпечення освітньо-наукової програми «Історія науки та українознавство» матеріально-технічними та навчально-методичними ресурсами.

Анкетування проводилось шляхом опитування протягом грудня 2023 року. В опитуванні взяли участь 17 осіб. Аспіранти мали оцінити доступність підручників, монографій, методичні матеріали в електронній та друкованій формі; комп'ютерне забезпечення освітнього процесу; роботу бібліотеки.

1. На перше питання: **«Чи доступні Вам підручники, монографії й інші методичні матеріали в електронній та друкованій формі?»** здобувачам пропонувалось відповісти «ТАК» або «НІ». Результати опитування представлені у табл. 1.

Таблиця 1 – Доступність аспірантам підручників, монографій й інших методичних матеріалів в електронній та друкованій формі

Варіанти відповіді	Результати анкетування
ТАК	14 осіб (82 %)
НІ	3 особи (18 %)

Таким чином 14 (82 %) з 17 опитаних аспірантів вважають, що підручники, монографії й інші методичні матеріали є цілком доступними в електронній та друкованій формі.

2. Результати анкетування з питання: **«Чи задоволені Ви комп'ютерним забезпеченням освітнього процесу?»** відображені у табл. 2.

Таблиця 2 – Задоволеність здобувачів вищої освіти комп'ютерним забезпеченням освітнього процесу

Варіанти відповіді	Результати анкетування
ТАК	15 осіб (88 %)
НІ	2 особи (12 %)

Результати проведеного аналізу свідчать про те, що 15 осіб (55 %) задоволені комп'ютерним забезпеченням освітнього процесу, а 2 особи (12 %) – не задоволені.

3. Щодо третього питання: «Чи задоволені Ви роботою бібліотеки?» результати наведені у табл. 3.

Таблиця 3 – Задоволеність здобувачів вищої освіти роботою бібліотеки НТУ «ХП»

Рівень задоволеності	Результати анкетування
Задоволений	6 особи (36 %)
Здебільшого	9 осіб (52 %)
Не в повній мірі	2 особи (12 %)
Незадоволений	0 (0 %)

Враховуючи отримані результати, слід зазначити, що більшість аспірантів задоволені роботою бібліотеки.

У **четвертому питанні** аспірантам запропонували надати пропозиції щодо покращення матеріально-технічного забезпечення освітньо-наукової діяльності.

Були надані такі пропозиції:

- збільшити базу електронного ресурсу;
- більше уваги приділяти світовому досвіду шляхом обміну інформацією;

Наразі, в умовах воєнного стану, важко внести якісь реальні пропозиції щодо покращення матеріального забезпечення.

Підсумовуючи, можна зробити загальний висновок – матеріальне забезпечення освітньо-наукової діяльності, що надається НТУ «ХП», характеризується достатньо високим рівнем і задовольняє більшість опитаних.

МОНІТОРИНГ
ВІДПОВІДНОСТІ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ В АСПРАНТУРІ НТУ «ХП»
ЗА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЮ ПРОГРАМОЮ
032 «ІСТОРІЯ НАУКИ ТА УКРАЇНОЗНАВСТВО»
ОЧІКУВАННЯМ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ЗА 2023 РІК

Важливим напрямом анкетування є виявлення проблем, що виникають під час освітньо-наукового процесу підготовки аспірантів за освітньо-науковою програмою «Історія науки та українознавство» з метою їх усунення. Висновки результатів проведених досліджень можуть бути покладені в основу подальшого вдосконалення внутрішньої системи забезпечення якості освітньо-наукової діяльності підготовки докторів філософії. Анкетування щодо відповідності якості навчання в аспірантурі очікуванням науково-педагогічних працівників проводилось протягом грудня 2023 року. В опитуванні взяли участь 11 осіб. Анкета складалася з 4 питань.

1. Перше питання анкети присвячене задоволеності науково-педагогічних працівників відвідуванням занять аспірантами.

Результати опитування представлені у табл. 1.

На перше питання всі науково-педагогічні працівники дали позитивну відповідь – 100 %, задоволені відвідуванням занять аспірантами, частково задоволених, не задоволених немає. Результати узагальнено у таблицю 1.

Таблиця 1 – Задоволеність науково-педагогічних працівників відвідуванням занять аспірантами

№	Варіант відповіді	Кількість відповідей	Відсоток
1	Повністю задоволені	11	100 %
2	Частково задоволені	–	
3	Не задоволені	–	

2. Друге питання науково-педагогічним працівникам: «На Вашу думку, які виникають труднощі в аспірантів у ході виконання самостійної роботи?», пропонувалось внести свої варіанти відповіді.

У результаті було виокремлено основні зауваження, а саме: обмежений доступ до інформації, зокрема закриті архіви; недостатнє вміння працювати з науковою літературою, аналізувати, узагальнювати інформацію, робити висновки. Не всі аспіранти володіють такими навичками у повній мірі; роботу сповільнює воєнний стан, оскільки виникають труднощі з доступом до архівів, музеїв, бібліотек; більшість історичних джерел в Україні не оцифровані. Втрата чи загроза втрати майна, постійні ризики для здоров'я і життя, пов'язані з війною, теж не сприяють проходженню аспірантури взагалі та самостійній роботі зокрема. Через різну базову освіту, яку мають аспіранти, виникають проблеми, пов'язані із розумінням теоретико-методологічної бази історичної науки та вмінням грамотно здійснювати критику історичних джерел.

Результати наведено в таблиці 2.

Таблиця 2 – Труднощі, що виникають в аспірантів у ході виконання самостійної роботи

№	Варіант відповіді	Кількість відповідей	Відсоток
1	Недосконалість матеріальної бази, більшість історичних джерел в Україні не оцифровані	5	45 %
2	Вміння самостійно працювати з науковою літературою, аналізувати, узагальнювати інформацію, робити висновки	5	45 %
3	Відсутність академічної мобільності	5	45 %
4	Збільшення годин на самостійну роботу аспірантів (аспірантам потрібно більше часу ніж заплановано, відповідно, потрібно вносити корективи)	3	27 %

3. «На Вашу думку, які виникають труднощі в аспірантів у ході виконання науково-дослідницької роботи за темою дисертації?» всі

науково-педагогічні працівники вважають, що наукова-дослідна робота повинна враховувати сучасні тенденції розвитку науки й техніки у світі та спиратися на світові досягнення. Тому потрібно більш уваги приділяти стажуванню у європейських наукових осередках та підвищувати рівень володіння іноземними мовами. У зв'язку із воєнним станом і безпековими проблемами аспірантам важче відвідувати (отримати доступ) до архівів та бібліотек.

Цієї точки зору дотримуються 5 викладачів. Результати опитування узагальнено у таблиці 3.

Таблиця 3 – Труднощі, що виникають в аспірантів у ході виконання науково-дослідницької роботи

№	Варіант відповіді	Кількість відповідей	Відсоток
1	Недостатнє володіння іноземними мовами	11	100 %
2	Відсутність можливості стажування у європейських наукових осередках	11	100 %
3	Проблема доступу до історичних джерел та літератури в умовах бойових дій	11	100 %
4	У зв'язку із воєнним станом та безпековими проблемами аспірантам важче отримати доступ до архівів і бібліотек	11	100 %

Усі викладачі (100 %) відповідають, що потрібно знання іноземної мови, бажано, крім англійської, мати додатково достатній рівень володіння мовою хоча б однієї країни – членкині ЄС, щоб оцінювати досягнення учених з означеної тематики за кордоном, проводити історіографічний аналіз на належному рівні; використовувати можливості наукового стажування з відвідуванням провідних європейських центрів наукової думки, спілкуватися з науковцями і здійснювати спільні дослідження на території іноземних держав. Робота з оригіналами документів, які часто знаходяться за кордоном,

відрядження, що наразі ускладнюються через воєнний стан, не повинні обмежуватися ще й через низький рівень володіння іноземними мовами.

Крім того, науково-педагогічним працівникам було запропоновано внести пропозиції щодо компонентів, які потребують змін в освітньо-науковій програмі «Історія науки та українознавство».

Більшість респондентів дотримуються думки, що бажано було б викладати дисципліни історичного профілю, починаючи з 1 року навчання, навіть з 1 семестру і посилити професійну складову за рахунок впровадження спеціальних історичних дисциплін. Результати опитувань наведені у таблиці 4.

Таблиця 4 – Компоненти, які потребують змін в освітньо-науковій програмі

№	Варіант відповіді	Кількість відповідей	Відсоток
1	Збільшення кількості дисциплін професійного спрямування	11	100 %
2	Розширити коло інших джерел, наприклад, усних і запропонувати вибірккові курси, які б розкривали специфіку їхньої критики	11	100 %
2	Підвищення обсягу практичної підготовки	11	100 %
3	Формування у здобувачів навичок soft skills	11	100 %

Усі відповіді стовідсоткові. Варто наголосити також на важливості підвищення обсягу практичної підготовки та формування у здобувачів навичок soft skills через вивчення таких освітніх компонент як «Філософія і методологія наукової діяльності», «Стратегії наукових досліджень», «Наукова комунікація англійською мовою» тощо, а також у процесі проходження науково-викладацької практики.

Підсумовуючи результати опитування маємо зробити такі висновки:

1. Доцільно проводити опитування як аспірантів так і науково-педагогічних працівників щорічно, що дозволить покращити якість навчання.
2. Для досягнення програмних результатів навчання забезпечити доступ аспірантів до наявних інформаційних ресурсів та розширити діапазон іноземних мов для вивчення аспірантами (за рахунок вибіркового дисциплін).
3. Було б бажано збільшити кількість обов'язкових дисциплін зі спеціальності. Адже деякі дисципліни, що наразі обираються аспірантами, є важливими для формування спеціальних компетенцій,
4. Посилити професійну складову підготовки відповідно до вимог стейкхолдерів, зокрема через залучення спеціальних історичних дисциплін, а найперше, джерелознавства та історіографії. Адже значна частина аспірантів, не маючи базової історичної освіти, стикається з труднощами в намаганнях самотужки опанувати джерельну та історіографічну бази власних досліджень, почасти невиправдано змішуючи їх.
5. У зв'язку з проблемами доступу до архівів, варто розширити коло інших джерел, наприклад, усних і запропонувати вибірково курси, які б розкривали специфіку їхньої критики.
6. Розглянути питання про запровадження спецкурсу «Soft skills у формуванні сучасного спеціаліста-історика».

Гарант ОНП
«Історія науки та
українознавство»

д.і.н.,
професор Олена ТВЕРИТНИКОВА